

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši ponedeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon št. 213

Brzljavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravištvo: Marilij trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnimim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštne č-k. uradu št. 13.238.

Veličastni shodi Narodne radikalne stranke.

Sijajno zborovanje v Mariboru.

Govor ministra dr. Stojadinovića v nabito polni dvorani. — Brez narodne radikalne stranke ne bo nobene vlade v Jugoslaviji. — Na svidenje po 18. marcu! — Izzivanje demokratskih „orjuncv“. — Ravnatelj Voglar vodja izzivačev!

Maribor, 4. marca.

Brez demagoštva je stopila danes Narodna radikalna stranka v predzadnjo fazo volilne borbe severne Slovenije. Tisti, ki so na tihem računali, da bo nosilec radikalne liste za mariborsko celjsko volilno okrožje stopil pred dobri tucat zborovalcev, so se bridko zmotili. Že ob 10. uri predpoldan je bila velika kazinska dvorana do zadnjega kotička nabito polna. Točno ob 10. uri je otvoril predsednik krajevnega odbora NRS g. dr. Grasel shod. Naznanil je zborovalcem po običajnem pozdravu, da mora gospod minister pet minut pred 11. uro že oditi, zato je prosil govornike, da se omejijo v svojih izjavah. Nato je nosilec liste g. finančni minister dr. Milan Stojadinović povzel besedo ter razvil program Narodne radikalne stranke.

Povedal je, da je bil že večkrat v Sloveniji, prvič leta 1909 na shodu radikalne omladine v Ljubljani, ki ga je pa oblast prepovedala. Ali zborovali so tajno in že takrat je videl v naši omladini oni zdravi duh, ki je sanjal o lepši bodočnosti jugoslovenskega naroda, sanjal o osvoboditvi in ujedinjenju vsega naroda, ki smo ga dočakali leta 1918.

V kratkih potezih je podal zgodovino Narodne radikalne stranke od leta 1881 dalje in njene zasluge za ujedinjenje naroda. Nagašal je, da je program Narodne radikalne stranke pravi narodni in gospodarski program, predvsem našega malega človeka, kmetu, delavcu, uradniku, tudi našega vinarja v naših gorah. Govornik je posebno naglašal važnost uradniškega vprašanja. Nobenemu uradniku, ki se oklene Narodne radikalne stranke, se ni treba bati nikakih preganjanj. Ščutila bo vsakogar, tudi najslabotnejšega, pred našim izvestnim partizanov. Narodna radikalna stranka je bila, je in bo najmočnejša državna stranka; brez nje ali morda celo proti njej se v Jugoslaviji ne bo vladalo, zato ne bo dopustila, da se komurkoli skrivi en las na glavi, če bi se udeleževal političnega delovanja v tej stranki. Narodna radikalna stranka se zaveda svojega položaja v državi, razširila je svoj delokrog med vsem narodom od Vardarja do Triglava in hoče dati mladi državi notranji mir, da bo ugledna in močna od zunaj. Pozabiti ne smemo, da naše ujedinjenje še ni popolno. Za letošnje volitve je izdala Narodna radikalna stranka program, ki vsebuje idealno lep program za bodoče delovanje.

Tudi za Narodno radikalno stranko vidovdanska ustava ni dogma, ki se ne bi dala izpremeniti. Toda dovolj je bilo potratenega časa, predno smo prišli do ustave. V konstituenti so se pojavile nebrojne stranke in stranke, ki so zavirale utvrditveno delo. Ustave niso nikoli, kar bi bilo večno. Neoportuno je, menjati zakon, na katerem temelji naša država. Revizija ne bo rešila nobenega gospodarskega, kulturnega ali socialnega vprašanja. Revizija pomeni ubijanje dragocenega časa.

Ustava naj ostane vsaj nekaj časa, da se med tem dvigne narod v gospodarskem in kulturnem pogledu. Tisti, ki zahtevajo revizijo ustave, pozabljajo, da zahteva revizija razpustitev komaj izbranega parlamenta, nove volitve ter več mesecev trajajoč proces izglasovanja. Jasno je, da se gospodarskemu delu ne bi mogli posvetiti, če bi nas revizija v novem parlamentu osrečevala z državnopravnimi borbami. Ako se izkaže, da ta ali ona določba ni dobra, potem jo bomo skušali nadomestiti z boljšo. Narodna radikalna stranka si je svesta svoje važne naloge v naši mladi državi, zato bo tudi ob prihodnjih volitvah pazila, kdo je za njo in kdo je proti njej. Po 18. marcu ni mogoča nobena vlada, katere ne bi

tvorila Narodna radikalna stranka in kateri ne bi načeloval njej izkušeni voditelj Nikola Pašić. Prvo vprašanje na dnevnem redu nove skupščine je invaditsko vprašanje. Bivša skupščina za ni mogla rešiti, ker so neprestane borbe v koaliciji z demokracijo onemogočale stvarno delo. Ista usoda je preganjala tudi uradniško vprašanje. Male stranke tu ne morejo prav nič pomagati. Če se mnoga vprašanja do danes še niso urenila, je to pripisovati dejstvu, da je narod v mariborskem volilnem okrožju zaupal raznim Kukovcem, Korošcem, samostojnežem itd. V mariborsko-celjskem volilnem okrožju so postavili svoje kandidate tudi naši nemški sodržavljani. Jaz, — je izjavil govornik, — te politike nikakor ne morem razumeti. Ustava jim sicer daje pravo izbiranja svojih zastopnikov. Množijo se pa glasovi, da smatrajo nekateri te volitve kot nekaj plebiscita za pripadnost k tej ali sosednji državi. Narodna radikalna stranka se bo proti takim anacionim elementom znala postaviti ter priboriti državi ono avtoriteto, ki je neobhodno potrebna. Narodna radikalna stranka ne sprejema v svoje vrste samo Srbov. Hrvatov in Slovencev, v njej imajo mesta vsi lojalni državljani, čeprav so tuje narodnosti. Na vas, volilci, je leželo, da ne dobimo pestro pobarvane narodne skupščine. Le močna in velika vsedržavna stranka bo lahko pristopila k rešitvi najnujnejših gospodarskih in socialnih vprašanj. Zato naj vsi, ki želijo naši državi procvit in blagostanje, podprejo Narodno radikalno stranko v njenih stremeljenjih za splošno blagor Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ko je vzkliknil dr. Stojadinović: »Na svidenje po 18. marcu!« so mu poslušalci priredili burne ovacije.

Za nasilcem kandidatne liste je govoril srečni kandidat primarij dr. Janko Dernovšek. Razvil je program Narodne radikalne stranke ter s krepkimi besedami orisal zgodovino in konec bivše demokratsko-radikalne koalicije, ki se je radi svoje sterilitnosti razšla. Narodna radikalna stranka je vzela državne vajeti sama v roke, zavedajoč se svoje notranje sile in svoje bodoče zmage pri volitvah v narodno skupščino. Ko se je dotaknil tudi drugih strank, je padel klic: »Živio Orjunci!« Neki demagog v drugem kotu je kričal: »Kruha, kruha nam dajte!« V ozadiju dvorane je bila četica ljudi, ki so prišli z očitnim namenom, da vzporedno demonstracije. Odlikovali so se zlasti ravnatelj Voglar, poštni uradnik Bernard in knjigovodja Doležal iz Mariborske tiskarne. Slednji je vodil Orjunce, prof. Voglar, ki bi baje moral iti na neki shod, pa je komandiral demokrate. Ali je bilo to pravo mesto za demonstracije? Ako pride v Maribor finančni minister, do katerega se je obračalo veliko deputacij z najrazličnejšimi težnjami, pač to ni bila primerna prilika za strankarsko divjanje. Kdor ne misli biti pristaša Narodne radikalne stranke mu ni treba hoditi na tak shod, ako pa že pride naj posluša in razmišlja, a obnaša naj se dostojno in ne moti shoda. Ni nikaka umetnost spraviti na shod katerekoli stranke po nekaj kričaveč. Ali, da so čutili ravnatelj Voglar, poštni uradnik in uslužbenec Mariborske tiskarne potrebo, voditi demonstracije pred očmi finančnega ministra, je vsega obžalovanja in stroge obsodbe vredno.

Med govorom srezkega kandidata Nachtigala so njegovi bivši sodruzi napeli vsa grla in razvil se je med njimi in govorniki rezek dvojni. Konec je napravil predsednik dr. Grasel, ki je napovedal konec zborovanja. O. minister in njegovi spremljevalci so se odpeljali v hotel »Merana«, od tam pa v Prekmurje na shode Narodne radikalne stranke.

Veliko zborovanje v Murski Soboti.

Veličasten shod na prostem. — Minister Stojadinović za takojšnje izboljšanje promet. sredstev v Prekmurju. — Velika radikalna zabava — Zborovalci pozdravljajo kralja in predsednika Pašića. — Polomija dr. Korošca.

Murska Sobotica, 4. marca.

V nedeljo 4. t. m. ob treh popoldne se je z avtomobilom pripeljal v Mursko Sobotico gospod minister dr. Stojadinović s spremstvom. Njegovega prihoda je pričakovalo veliko volilcev, da je bilo obširno dvorišče pri Benkotu natlačeno polno ljudstva, tako da se je moralo vršiti zborovanje na prostem.

Na zborovanju so govorili g. minister dr. Stojadinović, g. pokrajinski namestnik Ivan Hribar in pa kandidat Benko. Po tem zborovanju se je vršilo drugo zborovanje v hotelu »Krona«. Navzočih je bilo 282 zaupnikov iz celoga Prekmurja. Zborovanje je otvoril in vodil dr. Černe. Zborovanje je bilo velikanstvo in navdušena manifestacija za Narodno radikalno stranko. Govoril je g. minister dr. Stojadinović. Njegova izjava je bila sprejeta z nepopisnim navdušenjem, ki se dolgo časa ni moglo poleči. G. minister dr. Stojadinović je dejal med drugim: Vlada in radikalna stranka vas hoče videti, slišati in vam pomagati. Obljubil je popravilo potov in takojšnje izvršitev železnice Murska Sobotica—Ljutomer—Ormož in Murska Sobotica—Lendava. On ve kot finančni minister, da je kriva slabemu stanju dinarja tudi slaba žetev in pa slaba pota. Vlada bo pomagala k izboljšanju z vsemi sredstvi. Nič ne straši teorija nasprotnikov. Nasprotniki naj si zapomnijo, da po 18. marcu ne bo nobene vlade, v kateri ne bi imela Narodna radikalna stranka svoje večine. Obljubil je, da bo stranka delovala z vsemi silami za Prekmurje.

Veliko zborovanje v Sremski Mitrovici

Sremska Mitrovica, 5. marca. (Z) Včeraj popoldne se je vršil tukaj velik shod Narodne radikalne stranke, na katerega se je pripeljal tudi ministrski predsednik Pašić iz Beograda. Ko je došel vlak na kolodvor in je izstopil Nikola Pašić, ga je zbrani narod pozdravil z navdušenimi klici. Potem so ga vsi nazvočni spremili na zborovanje, ki se ga je udeležilo skoraj 20.000 ljudi iz Srema Bosne in Mačve, pa tudi zelo mnogo iz Banata. Pašić je dejal, da še ni videl tako ogromnega shoda. Zborovanje je otvoril poslanec dr. Janjić in je takoj po otvoritvenem govoru podal besedo predsedniku vlade Pašiću, ki je v svojih, eno uro trajajočih izjavah govoril za edinstvo države in proti vsakemu cepitvenju sil. Za Pašićem je govoril predsednik shoda dr. Janjić, nakar je bila soglasno sprejeta resolucija: »Veliko zborovanje Narodne radikalne stranke dne 4. marca v Mitrovici je poslušalo izvajanja predsednika vlade Nikola Pašića in uvažuje neprecenljive in reventljive zasluge g. Pašića za državo Srbov.

Hrvatov in Slovencev. Zborovanje odobrava soglasno njegovo politiko, ki jo vodi na temelju vidovdanske ustave in obsoja vsako cepitve in slabljenje države in Narodne radikalne stranke. Odobravane te politike bo narod dokazal na dan volitev dne 18. t. m.« Po prečitanih te resolucije so zborovalci jeli vzklikati kralju, narodnemu edinstvu, predsedniku vlade Pašiću in Narodni radikalni stranki. Šele po dolgem času so se zborovalci počasi razšli, pevačič narodno himno in druge narodne pesmi.

Beograd, 5. marca. (B) V Sedlarju, Subotici, Jasenovcu in drugod so bili včeraj shodi Narodne radikalne stranke, na katerih so navzočniki manifestirali za državo in narodno edinstvo in za vztrajanje na vidovdanski ustavi. Soglasno se je odobrila politika predsednika stranke Nikola Pašića. V Despotovu je bil okrajni shod radikalne stranke, katerega se je udeležilo okrog 2000 ljudi. Vsi ti radikalni shodi so se vršili v najboljšem redu in na vseh so pozdravili predsednika vlade Nikola Pašića.

Izpraznitev tretje cone v Dalmaciji.

Biograd na moru, 5. marca. (Z) Naše čete so včeraj vkorakale v mesto. Prebivalstvo jih je sprejelo z nepopisnim navdušenjem in jih pozdravilo kot odrešitelje izpod štiriletnega tujeja jarma. Tudi iz ostalih krajev, ki so jih prevzela naša oblast, se poroča, da je prebivalstvo z velikim veseljem sprejelo naše vojake in jih pozdravilo. Nikjer ni prišlo do spopadov.

IZPUŠČENI UREDNIKI »AVANTIJA«.

Rim, 5. marca. (K) Iz zapora so bili izpuščeni člani uredništva »Avantijske« razen bivšega glavnega urednika Nennija; on ostane še naprej v zaporu zaradi hujkajočega govora, ki ga je imel v Curihu. Uredniki, ki so bili priprti, so obtoženi zaradi razžaljenja državnih oblastev.

BOLGARSKE REPARACIJE.

Beograd, 5. marca. »Tribuna« poroča: Na temelju neuillyske mirovne pogodbe je prejel ravnateljstvo državnih železnic v Beogradu od Bolgarske od 23. aprila 1922 do 31. decembra 1922 vsega skupaj 137.594 kon premoza in Pernika.

Naša vlada zahteva izpraznitev Delto in baroške luke.

Sušak, 5. marca. (Z) Včeraj se je sestala paritetna komisija k redni seji, na kateri se je ugotovilo, da se je evakuacija Sušaka izvršila v redu in mirno in v zmislu sporazuma. Naši delegati so izrazili zaupnico poveljniku italijanskih čet, vendar so izjavili svojo rezervno g'ede izvedbe izpraznitve Sušaka in deljall, da po njihovem mnenju Sušak ni popolnoma izpraznjen, ker sta Delta in luka Baroš še zasedena. V naših krogih se ta rezerva jugoslovenske delegacije odobrava. Promet z Reko se še ne vzpostavi, ker vztraja naša vlada še vedno na svoji odločitvi, da se promet med Reko in njenim zaledjem ne otvori, dokler Italija ne izprazni tudi Delle in Baroša.

Beograd, 5. marca. (B) Včeraj je došel semkaj dr. Matko Laginja, predsednik jugoslovenskega posvetovalnega odbora za razmejitve z Reko, da dobi nova navodila od zunanjega ministra dr. Ninčiča. Jutri ali pojutrišnjem se dr. Laginja povrne na Sušak, kjer se bodo z ostalimi jugoslovenskimi in italijanskimi delegati začele razprave o definitivni razmejitvi.

Sušak, 5. marca. (Z) V mesto se polagoma vrača normalno življenje. Določeno je že vozni red za promet med Bakrom in Sušakom. Zenkrat se na železniški otvori le promet za osebne vlake. Do Sušaka se sprejema tudi potniška prtljaga. Carinska oblastva pozivajo prebivalstvo, naj tekem treh dni navede vse zaloge blaga, ki je podvrženo carini. Na mostu med Reko in Sušakom so prevzeli z naše strani stražo vojaki, orožniki in carinski uradniki. Italijanske straže patrolirajo natančno le do sredine mostu, ravno tako tudi naše. Po evakuaciji Sušaka se je začel ves interes koncentrirati na Delto in baroško luko. Naša vlada vztraja slejkoprej na svojem stališču. Italijanski delegati v paritetni komisiji smatrajo, da je prvi korak po izpraznitvi Sušaka vzpostavitev direktne osebne in tovarnega prometa z Reko. Naša delegacija pa se je postavila na stališče, da pred popolno rešitvijo vprašanja Delle in Baroša ne more biti govora o kakem prometu z Reko. Sušak je v neprestani zvezi z Beogradom, da ostane vlada v stikih z našo delegacijo v Opatiji.

Zagreb, 4. marca. (Z) Danes je bil odprt promet med Bakrom in Sušakom.

Rim, 5. marca. (B) Iz Opatije javljajo, da jugoslovensko-italijanska komisija nadaljuje debato o razmejitvi z Reko. Seje so se odgodile do srede, da medtem pripravijo strokovnjaki gradivo za nadaljevanje razprav.

Današnje prireditve

V Ljubljani.

Drama: Zaprti.
Opera: »Rigoletto«.
Kino Matka: »Svetovni dogodki«.
Kino Tivoli: »Dr. Mabuse, igralce«.
Kino Ideal: »Monte Carlo«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: Zaprti.

KONZULATI V LJUBLJANI:

Češkoslovaški gen. konzulat, Breg štev. 8, I. nadst.
Francoski konzulat: »Kreditna banka« IV. nadstropje.
Avstrijski konzulat, Turjaški trg št. 4, II. nadst.
Italijanska delegacija, Zrinjskega cesta štev. 3, I. nadst.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani

Tekoči teden: lekarna Sušak na Mariborskem trgu in Kuralt na Gosposvetskem na št. 10.

Razgovor s finančnim ministrom dr. Stojadinovićem.

Maribor, 4. marca.

Takoj po stajno uspelem shodu v kazinski dvorani se je podal g. minister dr. Stojadinović s spremstvom v hotel »Merano«, kjer je še naknadno sprejel številne deputacije iz gospodarstev, trgovskih in obrtnih krogov. Vaš poseben poročevalec je porabil to priliko ter naprosil g. ministra za kratek razgovor. Na vprašanje, kakšen utis je dobil g. minister ob priliki svojega agitacijskega potovanja po severni Sloveniji in kako misli, da bi se mogla rešiti nekatera nujnejša vprašanja gospodarskega značaja, je odgovoril g. minister sledeče:

»To ni prvič, da prihajam v Slovenijo. Ne oziraje se na to, da sem v prejšnjih letih šestkrat obiskoval nekatere kraje te izredno lepe dežele, pripominjam, da sem že l. 1909 kot delegat Radikalnega Jugoslovenskega kluba v Beogradu prisostvoval kongresu radikalne omladine v Ljubljani. Že takrat, pod bivšim avstro-ogrskim režimom, smo pripravljali ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eni državi.

Lahko si mislite, kako prijetno mi je sedaj, ko ne prihajam kot mlad študent, marveč kot član vlade. Kandidiram na poslaniško mesto tu v lepi Sloveniji, kjer sem se uveril, da bjele bratska srca za brata in kjer bom imel priložnost najodločnejše zavzemati se za gospodarski in kulturni razvoj ter za splošen napredek enega izmed najlepših krajev naše države.

Volilno gibanje.

Sodba bivšega kmetijskega poslanca o zmagi SKS. Najbolj pošten poslanec SKS se je glede ponesrečenega kmetijskega shoda na sejm v St. Vidu pri Stični izjavil 3. t. m. v Ljubljani: »Z agitacijo bom vzdržal, da ne bo kdo rekel, da sem obupal, a delamo pa brez upa zmage.« Tako sodijo poštenti pristaji SKS o polomijah svojih strankarskih prvakov.

Iz Metlike. Zlobni jeziki pravijo, da je Črnomelj belokranjska — Sparta, ker ima take junake, da si upajo celo ob deževnem vremenu — na kolodvor. Potemtakem smo mi Metličani — Ate- ne. Gofimo na vse kriplje umetnost. Imamo orkester, če treba, »mačjo godbo«, govornike a la Dako v Črnomlju (ki je baje veliko govoril, ne da bi prišel do besede) itd. Naša Pythia je pred kratkim, vprašana o volitvah, izrekla sledeči stavek: »Bolje je zajahati kobilo, nego žrebec.« Mestni filozofi, ki jih imamo za ob' tla, so vzeli pamet v roke in razvozlati modri izrek tako, da je pač boljše voliti veliko stranko, nego repke od repkov. — Zato bomo volili vsi Narodno radikalno stranko. — Če nas naši domačini: dr. Zupanič in dr. Malnerić nikanijo, da ne bodo storili ničesar za Metliko, bomo itak — pri starem, saj smo tudi dozdaj čutili državo samo pri — dohodnini — Ga.

Trbovlje. V najboljši zavesti mi sili pero v roko, da napišem nekaj vrst »mrtevemu« v spomin, ostalim žalostno pa v pojasnilo! V št. 8. »Delavskih Novic« sem čital med drugim najnovejšo vest: Pol. demagog piše pod naslovom: »Politika srbske kapitalistične radikalne stranke«, o izdajstvu in smrti Kore-

Med najvažnejša vprašanja te pokrajine spada med drugim zlasti prometno vprašanje: slabe železniške zveze med posameznimi kraji. Jaz sem pred par dnevi že predložil ministrskemu svetu in finančnemu odboru predlog, da se odobrijo potrebni krediti za nadaljnja dela na progi Ljutomer — Ormož — Murska Sobota. To nujnost sem na pristojnih mestih najenergičneje zagovarjal. Toda razen tega sem se uveril, da je neobhodno potrebna tudi proga Maribor — Ljutomer. Omenim naj še, da bo treba marsikaj storiti tudi za popravilo državnih in okrajnih cest.

Pereča je tudi vinčarsko vprašanje. Siromašni vinčarji, za katere se nihče ni prav brigal, so me pri sprejemu simpatično ganili. Ti ljudje zaslužijo bolj- šo usodo in večjo podporo s strani države.

Med ostala nujna vprašanja, ki nosijo vsedravnji značaj, spadajo: uradniško, invalidsko in agrarno vprašanje. Bodite uverjeni, da bo Narodna radikalna stranka storila vse, kar je v njeni moči, da se ta vprašanja čim hitreje in v povolnejše rešijo.

Radi tega je potrebno, da 18. marca ves slovenski narod brez ozira na strankarsko pripadnost, podpre NRS, da bo dobila tako ogromno večino, da bo lahko vlada sama in da ne bo treba ustvarjati kakšne številne koalicije. Samo velika, močno utrjena vsedravnna stranka more pripeljati našo skupno domovino v boljšo bodočnost.

na in Nachtigalla. Kot njegov sotrpni si dovoljujem napisati nekaj vrst, ker vem, da on sam ne bo odgovarjal ljudem, kakor so Klemenčič, Fabjančič ter enaki. Skok v NRS stranko se jim zdi nenavaden. Meni ne! Ker vem, da bo gosp. Koren v najmočnejši stranki sam več napravil, kot vsi ostali okoli SSDL. Ker ima Koren najboljšo voljo pomagati delavstvu, kar mu pa med demagogi ni mogoče. Ker so ga gg. okoli »Del. Novic« pomagali preganjati po ječah in v pregnanstvu, kakor tudi Jagodiča, Strmana, Pezdirc, Bočkota I. dr. Ker se ga v najhujši stiski niso spomnili, kljub temu, da so vsi udobno živeli, brez vsakega preganjanja. Za rudniške delavce pa je g. Koren vstal k življenju, ker šele v NRS mu bo mogoče delati za trboveljske delavce. Njegov uspeh je že viden. Prepričani pa naj bodo gg. okoli »Del. Nov.« da bomo sledili našemu trpinu v veliko večjem številu, kakor pa komunistično - nagradarskim in krščanskim boljševidom. — Sotrpni iz Trbovelj.

Turki in lausannska pogodba.

London, 5. marca. (K) Po zadnjih vesteh iz Angore bo velika narodna skupščina najbrže sprejela vladne predloge, le da bo hkrati spremenila gospodarske in finančne določbe načrta lausanske mirovne pogodbe.

Angora, 5. marca. (K) Velika narodna skupščina je 3. marca izvolila nov odbor za zunanje zadeve. Pri tem je ostal v manjšini eden izmed najenergičnejših ekstremistov prejšnjega odbora. Nato se je nadaljevala debata o lausanski mirovni pogodbi.

Prosiava sk'adatelja Viktorja Parme.

V soboto zvečer 3. t. m. je proslavilo mariborsko Narodno gledališče štiridesetletno umetniškega delovanja Viktorja Parme.

Proslave se je udeležil sk'adatelj osebno s svojo družino v krasno ozaljšani častni loži v parterju. Pred uprizoritvijo njegovega »Urha, grofa celjskega« se je vršila na odru slovesna poklonitev raznih kulturnih društev slavilcu. Aranzma je prav spretno vodil ravnatelj Andra Mitrovič. Kot zastopnik oddelka za prosveto je čestital ljubljani dr. Fr. Vidic iz Ljubljane ter mu nato pripel red Sv. Save. Nadalje so še čestitali: intendant dr. Brenčič, gled. ravnatelj g. Valo Bratina ter zastopniki mnogih mariborskih kulturnih društev. Hrvatska Stedionica je skupno z drugimi zavodi nabrala kot častno darilo ljubljani 80.000 K. Sk'adatelj Parme je sprejel ob priliki svojega 40letnega umetniškega jubileja čestitke vseh jugoslovenskih gledališč, celo praškega. Viktor Parma se je pod neodoljivim vplivom čestitk in poklonitev zahvalil v kratkem nagovoru za lepo proslavo. Njegova posebna zahvala je veljala članom mariborskega Narodnega gledališča, predvsem g. Mitroviču kot aranžerju jubileja. Nato je bila vzprižljena slavljena prva opera »Urh, grof celjski«. Premijera te opere se je vršila 15. februarja l. 1895 v Narodnem gledališču v Ljubljani. Takoj po prvem dejanju je občinstvo vzhvalno oduševljeno klicalo jubilarja na oder ter ga obaspalo s cvetjem. Mnogi, ki so videli to proslavo, so dejali, da mariborsko gledališče še v svojem hramu ni doživelo tako priskega jubileja. Tudi mi želimo sk'adatelju Parmu mnogo srečnih in brezskrbnih let.

— Ljubljanska opera. Vrag in Katra. V češkem glasbenem svetu je bil tik pred voljo vzplamtel bol med Smetanovci in Dvořakovci. Prvi so priznavali Smetani prvenstvo v češki glasbi zlasti z ozirom na njegovo operna dela in so odrekli Dvořaku smisel za dramatik. Na drugi strani pa so se Dvořakovci energično zavzemali za Dvořaka in so njemu priznavali prvenstvo. So-

Kaj imate proti nam?

»Mi vsajamo, in vas je strah!«

Cel gozd slovenskega časopisa se je dvignil proti Narodni radikalni stranki, katere ideje prodirajo zmagonosno v vse sloje poštenega slovenskega naroda.

Demagoško zadirkanje raznobarvnega tiska nam ni novo. Od razpada gnila Avtrije pa do danes se ponavljajo najbolj gnusni, iz trte zviti, tendenciozni in zlobno zaviti napadi na NRS, ki se je postavila kot prva in edina na branik ljubljene domovine. Pri nas kakor pravi gospodin Protić »u svoj veseli zemlji« imamo najmanj 15 (petnajst) strank, ki se medseboj tepejo in ravsajo, pa tudi dobrih, kakor pač bolje kaže, v eni točki pa so vse edine: da se prikrito ali neprikrito zaletavajo v Narodno radikalno stranko, dobro vedo, da ona kot največja državna stranka z državotvornim in najbolj demokratičnim in socialno pravičnim programom gleda veliki bodočnosti nasproti: ter se bodo vse male stranke in stranci hočeš-nočeš morale nasloniti na njo, ako bodo hotele kaj doseči, sicer ostanejo brezpomembna in smešna opozicija. — V klevetanju proti NRS so vse stranke solidarne.

Glavna in najbolj neumna je trditve: Narodna radikalna stranka je plemenska stranka, ki zasleduje cilj: Veliko Srbijo.

Brez ozira na vrtoglavo nekaterih listov in brez ozira na vse izpade, je edino mogoče to odgovoriti: Pred voljo smo imeli mi prebivalci sedanje »vesele zemlje« — srbske, hrvaške in slovenske stranke. Naravno. Med nami so sicer bile meje, toda nobena hrvaška in še manj slovenska stranka ni pokukala preko teh mej, medtem, ko se je tedi-

nja radikalna stranka razširila daleko preko mej in je tudi mene, neznanega člana sedanje Jugoslavije in takrat pohlevnega podanika Avstrije — razvnela. In zakaj je vnela mene, takrat dokaj stočno mislečega mladeniča? Odgovor ni težek. Trezno misleče dijaštvo je videlo, da se nobena takrat obstoječa slovenska pa tudi ne hrvaška stranka ni tako odločno postavila na strogo stališče narodnega in državnega edinstva, kakor ravno Narodna radikalna stranka! Ravno tako neumna je očitane plemenskega separatizma. Do tega očitanja nima pravice nobena slovenska ali hrvaška stranka, najmanj pa one, ki so podpisale »ujedinjenje Jugoslovenov v okviru avstro-ogrskoe monarhije.«

Plemenski separatizem se najbolj uganja po HPS in SLS, medtem ko nam objektivna in stroga zgodovina, ki je visoko vzvišena nad revolverskimi manjrami naše sodobne dnevnice politike — jasno spruče, da Narodno radikalna stranka nikdar ni stremela za kako hegemonijo ali podpirala kako separatistično deklaracijo, dasi bi to lahko storila. Ona ni podpisala niti zgodovinsko važne londonske pogodbe, če tudi ve vsak, ki se količkaj zanima za zgodovino naše državne politike, da bi NRS takrat s podpisom dosegla ne le Veliko Srbijo ampak še mnogo več in da Srbiji ne bi bilo treba toliko žrtvovati, kolikor je žrtvovala za pravo narodno in državno edinstvo, ki je njen temeljni princip! Očitane plemenskega separatizma je neutemeljeno, dasi je pred neko publiko izvrstno demagoško sredstvo. V izbiranju sredstev pa naši raznobarvni nasprotniki niso preveč izbiri, četudi nosijo svetlo firmo krščanskega socializma. R. B.

Iz Poljanske doline v Beli Krajini.

Na oni strani gorske verige Rog južno od Črnomlja do Kulse je Poljanska dolina ali kotlina, ki obsega občine Čepiče, Podgora, Dol, Stari trg in Radence. — To je kraški svet ki meji globoko dol in Kulpji s Hrvatsko. — Od Črnomlja prideš v Stari trg, ki je nekako središče, po cesti ali bolje kolovozu Marije Terezije, v nekako 4 in pol uri. Ta edina komunikacija je strašna. V sedanjem času je celo na gl. državni cesti do kolovoza strašno blato, v katero se konji pogrezujejo do členov. Po kolovozu pa je na pre mnogih mestih naravnost nevarno, da se voz ne stre in prekucne. Iz doline vodi druga pot proti Kočevju v nasprotni smeri ob Kulpi pa na Vrh in Vinico. To so slabe poti, nevedne tega imena. — Čez Kulpo imajo na nekaterih mestih čolne in splave na verigi. — Kupčijski stiki so tu povsod s sosednjo Hrvatsko. V največjem času se širi sem čez Kolpo — Radčevstvo, kar je pač le znak nezadovoljstva, zdaj v glavnem s politikom SKS, ki je imela doslej tam največ pristašev.

Bil sem v tem kotu naše Bele Krajine in opazoval ljudstvo, njegove šege in navade, njegovo izobrazbo in kulturno stopnjo, in reči moram: klobuk za glave pred tem delom našega naroda. Povsod sem našel na sicer preproste moze in mladeniče velike inteligence. Govoré lep jezik, čist in krepek. In ka-

ko govoré in se razgovarjajo o naši politiki! Vse nianse naših strankarskih dobrihraj so jim znane in sicer doma v Sloveniji, v sosednji Hrvatski in v državi na sploh. Veselje je, spustiti se z njimi v razgovor. In ako pridediš ondi politički shod, ne pridejo ti ga razbijati, marveč poslušati te bodo in prično s teboj debato, vredno najkulturnejšega naroda.

V tej kotlini je glavno bogastvo gozd. Tudi izborna vina tu rastejo, a morajo vsa popiti doma, ker ga ne morejo izvoziti. Tu je tudi rudnin: železo, baker, baje celo zlato rude so zasledili, dalje premog. — Predno pa bo mogoče te zaklade dvigniti, bo treba izpolniti ljudsko najsrčnejšo željo — zvezo z ostalim svetom. Kdor je kdaj videl te kraje, odnese seboj le eno prepričanje, da je to ljudstvo vredno naših simpatij in pomoči vseh merodajnih faktorjev. — Pripominjam še, da je prav tam pri Dolu na Kulpi pripravno mesto za večjo električno centralo in za bodoče središče lesne industrije. Ako bo ta kotlina enkrat zvezana s svetom, se brez dvoma razvije lesna industrija raznih strok, izvoz vina povzdigne vinorejlo, a rudarstvo ima tu lepo prihodnost. Na tisoče ljudi danes išče kruha v daljni Ameriki. Potem ostanejo vsi doma, kajti neizmerno ljubijo svojo romantično Poljansko dolino. — Rojaki, zanimajte se za svoje vrle Poljance! A. G.

Korošci in Albanci v Parizu

Pred par meseci so časopisi poročali, da je neki katoliški duhovnik iz Koroške, po imenu Bede, trd nemec, prišel v Pariz v nekako ofizični misli, in nabiral denar za katoliške šole na Koroškem. Izdajal se je za Slovenca in pri prijatelju Francozov do Slovanov nabiral v francoskih katoliških krogih prav lepe denarce. Bil je tako predrzen da je celo organiziral zabaven večer v te dobrodelne namene in celo v Femini, najelegantnejšem francoskem damskem listu smo videli slike umetnikov tega večera za »oeuvres catholiques en Carinthie«. Takrat so ga pa Slovenci znani pariški krogi razkrinkali in moral je v temi in noči izginiti domov. Seboj je pa seveda odnesel lepo vsoto francoskih frankov.

Pa ne samo nemški Korošci se grlijo Francozom, še drug naš sosed je prišel na to idejo, namreč Albanci.

Prošli teden se je vršil v Parizu velik umetniški večer v korist albanskega ručedečega križa. Za to manifestacijo so pridobili Albanci grifoc de Behague, ki je znana filantropinja. Ima veliko palačo in v njej veliko slavnostno dvorano. Albanska slavnost je imela naslov: »Sprejem pri albanskem bajraktarju«. Igralec Georges Wague je imel nemo vlogu bajraktarja, njegovo soprogo »zonjo« je predstavljala gospodična Madeleine Roch. Neka druga gospodična je predstavljala Francosko republiko in čitla verz, naznanjala prihod umetnikov in vzpodbujala goste, naj se poslužujejo pristnih abanskih sladkarij, ki so jim bile na razpolago.

Nato so prišli zaporedoma na vrsto: ruski balet, ples japonskih gejš, petje itd.

V bizantinski dvorani palače so predajali ruske lutke v korist ruskih beguncev. . .

Upajmo, da so vsaj ti imeli nekaj koristi od te zabave. — Dr. P. V. B.

Krvav Radičev shod.

Zagreb, 5. marca. (Z) V Otočcu je bil večeraj shod Radičeve hrvatske republikanske seljačke stranke, ki je krvavo končal. Med udeleženci zborovanja, med katerimi je bilo tudi mnogo pripadnikov demokratske stranke, je prišlo do pretepa, pri katerem se je tudi streljalo. Ena oseba je bila ubita, dve pa težko ranjeni. Vmes je poseglo orožništvo, ki je razpustilo shod.

VLOM V NEMŠKO POSLANIŠTVO V RIMU.

Berlin, 5. marca. (K) »B. Z. am Mittag« poroča o poskusu vloma v nemško poslaništvo v Rimu: V noči od sobote na nedeljo so poskušali trije moške vdreti v nemško poslaništvo. Osebe poslaništva, ki ga je ropot zbudil, se je proti tatovom postavilo v bran. Prišlo je do boja s samokresi in se je streljalo z obeh strani. Pri tem je bil legacijski tajnik Altenburg težko ranjen. Tudi eden izmed vlomilcev je bil od kroglice zadet in z enim od tovarišev prijet, medtem ko je tretji vlomilec zbežal. Oba prijeta vlomilca sta se dosedaj trdovratno branila dati kake podatke o sebi in o vzroku svojega dejanja.

NAMEŠČENCI.

pristopajte k Narodni radikalni stranki, ki je edina državotvorna stranka!

Iz prosvetnega življenja.

Boris Miran.

K njegovemu 87. rojstnemu dnevu.

Nestor naših pesnikov — Boris Miran — praznuje danes svoj 87. rojstni dan. Rojen 6. marca 1836 v Podsmreki pri Velikih Laščah na klasičnih tleh Trubarjevih in Levstikovih, je študiral v Ljubljani in na Dunaju, kjer je bil ljubljene vseh Slovencev in kjer je, daleč od domovine, vzljubil za vedno svojo rodno grudo in celokupno Slovanstvo. Ta ljubezen se je poglabila v njem tako močno, da jo je čisto istovetil v svojih delih z ljubeznijo do vsega, kar oživlja in vžiga pesniško srce. Na svojih potovanjih po zapadu, Bavarskem, Svici in drugod se vedno in povsod spominja domače grude in misli Slovanstva. Stritarjev nastop v slovenski književnosti pomeni pravi prevrat v mišljenju in pojmovanju našega prosvetnega dela. Dokaz temu bo mudila zgodovina našega slovstva z ugotovitvijo Stritarjevih življenjskih in umetnostnih načel z ozirom na razvoj našega pesništva in umetnosti sploh. Veliko delo v pogledu Stritarjevega upliva na takratno mladino in naše slovstvo je dovršil dr. Ivan Prijatelj s svojim uvodom v Stritarjevo antologijo.

Dolgo število let je preživel Stritar v tujini, vendar se ni nikdar oddaljil duha našega naroda in Slovanstva, kar hočejo nekateri pogrešno poudarjati in mu milostno odpustiti. Bo pač narobe rešnica: da se je »novodobno« Slovanstvo — t. j. po onem času, ko so znane razmere pri nas ogrenile pesnikovo dušo — oddaljil Stritarju, ki je bil vse življenje in je še danes v visoki starosti velik idealist.

Dolgo se je pripravljati stivalat Boris Miran na povratek v svojo ljubljeno, osvobodeno domovino. In sedaj je med nami v prijateljski Stritarji, ob strani zveste življenske družice. Z njim in pri njem naj bodo danes misli vsega našega naroda, pri njem, ki je vedno čutil in še čuti, da Slovanstvu velika pomanj prilaga — in da bo le pomanj prilaga Slovanstvu — in Slovani.

lepa inscenacija opere, delo g. Skružnjaja. Pekel (II. dejanje) je kar iznenadil po svoji silovitosti. Solisti so vsi brez izjeme stali dokaj visoko. Nad vsemi pač g. Betetto kot Marbuel: vzoren v petju in v igri. Gdč. Thalerjeva je bila živa, razposajena, bahata in predzna Katra. Imela je dolgo ni zamlo tako prikladne vloge. Vseskozi posrečen tip — pevske in igralske, ki je vendar nekoliko preveč drastičen z ozirom na razne koketerije, spadajoče morda v kakšno Leharjevo, blazirancem namenjeno dunajsko opereto, nikakor pa v resno opero — čestudi komično — delo. S podobnimi stvarmi so se vsi hvalili igralci prikupili gaferji in dijaškemu parterju. Danes je okus teh dveh hvalabogu že visoko nad opernim nivojem in gdč. Thalerjevi, ki je v operi že ponovno pokazala svoje lepe pevske in igralske vrline, si s tako drastično ni treba iskati popularnosti. — Hvalevreden je bil dalje g. Kovač v vlogi očvarja Jurčka, izvrstna g. Thierryjeva v vlogi knežine. Precej smeja je vzbujal v II. dejanju g. Zupan kot Lucifer, ker pa gledališki list ne navaja imen, naj se zadovoljijo s skupno pohvalo. Orkester in zbor sta se zelo potrudila, da pomagata operi do čim lažjega uspeha. Uloženi plesi pa niso ostavili povoljnega utisa. Solisti in g. kapelnika Balatko ter režiserja Debeveca je pri prvi predstavi publika ponovno klicala pred zastor in se jim je s hrupnim ploskanjem zahvaljevala za krasen večer. G. Balatka je prejel lavorjev venec: zaslužil ga je gotovo. — Tudi drugo predstavo opere »Vrag in Katra« je občinstvo sprejelo z velikim navdušenjem in upam, da ostane trajno v našem opernem repertoarju.

— Ljubljanska opera. Na sobotni predstavi d'Albertove »Nizave« je našla gdč. Thalerjeva (Marta) v petju in igri toliko toplote in pretresljivih dramatičnih momentov, da je prav zelo ugajala. Nje partner g. Cvejič je bil brutalen Sebastiano. Napreduje. Orkester pod g. Matačičem je ostal na višini prejšnjih predstav. Publika hvaležna.

— Othello. Ljubljanska drama pripravila Shakespearjevo tragedijo »Othello« v blestecem prevodu g. Otona Zupaničca. Premiera bo v sredo, dne 7. t. m. za izven.

V naslovni vlogi nastopi kot gost operni pevec gospod Ivan Levar, ki za časa skusen za »Othello« v operi ne bo pel. Jaga igra g. Rogoz, Desdemona ga. Sarčeva, Kassia g. Kralj, Emilijo ga. Juvanovca, Brabantia g. Skrbnišek. V ostalih vlogah sodelujejo gna. Gabrijeličeva, g. Lipah, gosp. Medven, g. Sancia, g. Cesar, g. Drenovec, g. Gregorin, g. Peček in g. Terčič. Režijo vodi g. Sest, ki je tragedijo insceniral. Glasbo je zložil kapelnik g. Balatka. Dekoracije je naslikal g. Skružnja, kostume pa sta izdelala ga. Waldsteinsova in g. Dobry.

— Muzika Dravske divljike oblasti. V pondeljek, dne 12. marca 1923 ob 8. uri zvečer priredi Muzika Drav. Div. Oblasti III. (XII.) simfonični koncert v Unionski dvorani z zelo zanimivim in bogatim sporedom, ki obsega sledeče točke: Viktor Parma: Predgra k operi Stara pesem. Ludvig Van Beethoven: Simfonija št. 5, c-mol, op. 67. I. Allegro con brio. II. Andante con moto. III. Allegro. IV. Allegro. Presto. — Franc Liszt: Klavirski koncert v Es-duru. I. Allegro maestoso. Tempo giusto. II. Quasi adagio. III. Allegretto vivace. IV. Allegro animato. Presto. Svira gospod Anton Trošt. Karel Golmark: Sakuntala-ouverture, op. 13. Vstopnice bodo v predprodaji v Matični knjižarni. Na ta koncert naše občinstvo že danes opozarjamo, ker obeta mnogo umetniškega užitia.

— Orkestralno društvo »Glasbene Matice« v Ljubljani. Vaja orkestralnega društva Glasbene Matice se vrši danes v torek, dne 6. t. m. ob navadni uri mesto večeraj (v pondeljek 5. t. m.). Udeležba obvezna! Odbor.

— V praškem Narodnem gledališču so letos uprizorili R. Straussa »Salomo«. Opero je dirigiral Otakar Ostrčil, režija in inscenacija ste bile v rokah Vlad. Vurserja in J. M. Gottliba. Gledališče je izvajanju posvetilo veliko pozornost in je bil uspeh izredno lep. — Na istem gledališču je dosegla Erna Deštinova v vlogi Milade (Dalibor) sijajen umetniški uspeh.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih JUTRANJE NOVOSTI

Izdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigar« v Ljubljani.